

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.2.51.2024

Warszawa /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na zapytanie nr 1093 Pani Posłanki Bożeny Lisowskiej w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw z dnia 6 sierpnia 2024 r., proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Celami, które przyświecały ustawodawcy przy projektowaniu zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw było uregulowanie kwestii ubezpieczeń społecznych marynarzy, którzy wykonują pracę na statkach o przynależności (banderze) innej niż polska oraz zagwarantowanie jak największej liczbie marynarzy pełnej ochrony socjalnej w zakresie wynikającym z ratyfikowania przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) w Genewie o pracy na morzu z dnia 23 lutego 2006 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 845, z późn. zm.). W wyniku wdrożenia tych regulacji ubezpieczeni marynarze będą mogli uzyskiwać prawa do świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy oraz chorób zawodowych, świadczeń inwalidzkich, a także zasiłki chorobowe, zasiłki macierzyńskie, świadczenia rehabilitacyjne, czy zasiłki dla bezrobotnych, na zasadach równie korzystnych jak te, które zostały zagwarantowane obecnymi przepisami dla pracowników lądowych. Dodatkowo, ci z marynarzy, którzy uzyskają odpowiedni staż ubezpieczeniowy, będą mogli skorzystać z prawa do emerytury pomostowej z uwagi na to, że ich praca zaliczana jest do prac w szczególnych warunkach. Ponadto, członkowie rodziny wszystkich ubezpieczonych marynarzy uzyskają ochronę przewidzianą w przypadku śmierci ubezpieczonego w postaci zasiłku pogrzebowego czy renty rodzinnej, a w szczególnych przypadkach również prawo do tzw. renty wdowiej.

W minionych latach przedstawiciele ówczesnego Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej odbywali (w ramach zespołu trójstronnego) spotkania z przedstawicielami branży morskiej i właściwych związków zawodowych. Tematem spotkań były rozwiązania dotyczące objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami marynarzy zatrudnionych na statkach pływających pod banderami krajów trzecich. Skończyły się one brakiem wypracowania rozwiązań mogących znaleźć poparcie społeczne.

Trzeba podkreślić, że zanim przystąpiliśmy do prac nad projektem, prowadziliśmy od początku tego roku intensywne rozmowy ze stroną społeczną. Stronę rządową reprezentowało również Ministerstwo Infrastruktury. Przedstawiciele rządu, m.in. na spotkaniu w Ministerstwie Infrastruktury oraz na posiedzeniu Zespołu Trójstronnego ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego przedstawili stronie społecznej założenia, zgodnie z którymi marynarze i ich rodziny powinni zostać objęci pełną i ciągłą ochroną socjalną (objęcie obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym, wypadkowym), nie uzależnioną od okresu wykonywania pracy przez

marynarza na morzu; składki płacone miałyby być przez cały rok, niezależnie od zatrudnienia marynarza lub jego braku, co pozwoliłoby na objęcie go nieprzerwaną ochroną ubezpieczeniową, a status marynarza i związany z nim okres ubezpieczenia trwałyby bez względu na podstawę pracy i banderę statku, na którym marynarz pracę wykonuje.

Dodatkowo, zaproponowano stronie społecznej preferencyjny aspekt nowego tytułu ubezpieczenia, który miałby znajdować odzwierciedlenie w wymiarze składek na ubezpieczenia społeczne. Podstawa wymiaru składek byłaby ustalana w stosunku do stałego wskaźnika, np. płacy minimalnej lub proponowanego przeciętnego wynagrodzenia, a nie byłaby uzależniona od wysokości przychodu.

Przedstawione założenia zostały przyjęte przez stronę społeczną podczas dialogu prowadzonego przed zgłoszeniem projektu ustawy.

W kontekście opinii upatrujących we wprowadzeniu nowego modelu ubezpieczeń społecznych marynarzy przyczynę „dalszej degradacji zawodu [marynarza] w Polsce” warto zwrócić uwagę, że w polskim systemie ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada, że każdy ubezpieczony ponosi, w stosownej części, jego koszty swojego ubezpieczenia, poprzez finansowanie części składki na ubezpieczenia społeczne, odprowadzanej od uzyskanego zarobku. Jedynie za osoby poddane szczególnej ochronie i opiece Państwa Polskiego, podlegające obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, składki są finansowane w całości z budżetu państwa. Są to przede wszystkim osoby pobierające zasiłki macierzyńskie, przebywające na urloпах wychowawczych, czy rezygnujące z innej pracy zarobkowej z uwagi na konieczność opieki nad małymi dziećmi.

W przypadku marynarzy wykonujących pracę na statkach pływających pod banderami krajów trzecich (innymi niż polska i bandery krajów UE/EFTA) niemożliwe jest obciążenie składką ich pracodawców (armatorów). Z tego powodu w projekcie to marynarze zostali wskazani jako płatnicy składek na własne ubezpieczenia. Zastosowanie wobec marynarzy „preferencji” poprzez maksymalne obniżenie składek na ubezpieczenia społeczne do wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie, było podyktowane - z jednej strony - podnoszonymi przez stronę społeczną postulatami obniżenia kosztów pracy, a z drugiej - koniecznością zachowania możliwości zbierania przez marynarzy składek uprawniających do uzyskania świadczenia emerytalnego w podstawowej wysokości.

Oprócz dialogu prowadzonego na ww. szczecblu, a także na posiedzeniach sejmowej Komisji ds. Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, związki zawodowe marynarzy oraz przedstawiciele pracodawców wnieśli postulat dotyczący sprawy ubezpieczeń społecznych marynarzy na posiedzeniu Zespołu Problemowego ds. Ubezpieczeń Społecznych Rady Dialogu Społecznego, co znalazło wyraz w uchwale Rady Dialogu Społecznego nr 128 z dnia 22 kwietnia 2024 r. w sprawie realizacji postanowień Konwencji o pracy na morzu MOP w zakresie stworzenia systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy zamieszkujących na terenie państwa-członka Konwencji. W uchwale tej strona pracowników i strona pracodawców RDS wezwała Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do pilnego podjęcia prac w celu przygotowania, w uzgodnieniu ze stroną społeczną, rozwiązań w sprawie wypełnienia przez Rząd RP postanowień Konwencji MOP – MLC 2006, w zakresie systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy.

Przygotowany zgodnie z powyższymi ustaleniami projekt zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz innych ustaw, w opinii Ministra Rodziny, Pracy i Polityki

społecznej, spełnia oczekiwania, wyrażane na spotkaniach z przedstawicielami rządu, a także wypełnia postanowienia wiążących Polskę zobowiązań międzynarodowych.

Projekt został skierowany w ramach konsultacji do reprezentatywnych organizacji związków zawodowych oraz pracodawców należących do Rady Dialogu Społecznego, ale też do branżowych związków marynarzy, armatorów i przedsiębiorstw żeglugowych, czyli do: Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Oficerów i Marynarzy, Krajowej Sekcji Morskiej Marynarzy i Rybaków NSZZ „Solidarność”, Federacji Związków Zawodowych Marynarzy i Rybaków, Związku Armatorów Polskich, Związku Agentów i Morskich Przedsiębiorstw Rekrutacyjnych oraz Polskiego Związku Przedsiębiorców Żeglugowych.

Z przeprowadzonych konsultacji, dotyczących projektu ustawy, wynika, że uzyskał on poparcie m.in. Związku Agentów i Morskich Przedsiębiorstw Rekrutacyjnych, Polskiego Związku Przedsiębiorców Żeglugowych oraz Rady Rozwoju Polskiej Marynarki Wojennej i Handlowej.

Projekt przeszedł już etap uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji. Obecnie opracowywane są odpowiedzi na wniesione uwagi, trwają też analizy projektu pod kątem ewentualnych zmian w związku ze zgłoszonymi do niego poprawkami. Dodatkowo, 8 października 2024 r. odbędzie się spotkanie Zespołu Trójstronnego ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego, podczas którego omawiane będą ponownie regulacje przewidziane w projekcie ustawy. Po zakończeniu tych prac projekt przejdzie do kolejnych etapów rządowego procesu legislacyjnego.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, profesor uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/